

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1η δραστηριότητα

Α1. α) Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου Α' ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι η φιλιαναγνώσια δεν αποτελεί πανάκεια, καθώς δεν αποκαλύπτει πάντα τη βαθύτερη ουσία των πραγμάτων, αφού οι εμπειρίες του βίου προσφέρουν περισσότερες γνώσεις στον άνθρωπο από οποιονδήποτε εκπαιδευτικό φορέα ή επιμορφωτική δραστηριότητα. Παρόλα αυτά, το βιβλίο, κατά τον συγγραφέα, αποτελεί οδοδείκτη και φωτοδότη, που βοηθά το άτομο να συλλαμβάνει σε βάθος την πραγματικότητα, να λαμβάνει ορθές αποφάσεις και να αξιοποιεί σωστά τις εμπειρίες της ζωής.

β) Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου («Φυσικά όμως ... να πορευό-μαστε») ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί την επίκληση στο συναίσθημα, προκειμένου να πείσει τους αναγνώστες. Για να πετύχει τον στόχο του, χρησιμοποιεί τα εξής μέσα πειθούς:

☛ μεταφορά (Ενδεικτικά παραδείγματα – θα χρειαστεί μόνο ένα): «Μπορεί κανείς να προσεγγίσει το ζήτημα από δεκάδες σημεία», «Το βιβλίο αποτελεί ένα πανίσχυρο εργαλείο στα χέρια του ανθρώπου, έναν συνοδοιπόρο...», «Καμιά πηγή πνευματικής τροφής ...».

☛ συγκινησιακά φορτισμένη έκφραση (Ενδεικτικά παραδείγματα – θα χρειαστεί μόνο ένα): «προσφέρει γενναιόδωρα τους καρπούς της σε όποιον έχει το σθένος να τους δρέψει ...», «μα το βιβλίο κατέχει σίγουρα τη θέση ενός φλογερού φάρου, μιας άσβεστης δάδας που μας περίτριγυρίζει...»

☛ χρήση επιθέτου (Ενδεικτικά παραδείγματα – θα χρειαστεί μόνο ένα): «πανίσχυρο εργαλείο», «ευεργετική επιρροή», «θαυματοουργό φάρμακο».

2η δραστηριότητα

A2. α) **Θεματική πρόταση:** «Ένα άλλο αδιαμφισβήτητο... τομέα».
Λεπτομέρειες / σχόλια: «Ταυτόχρονα ... ατομικής λογικής».
Περίοδος κατακλείδα: παραλείπεται

A2. β) **άποψη:** γνώμη, θέση
ενισχύεται: εντείνεται, ενδυναμώνεται
συνειδητοποιήσει: κατανοήσει, καταλάβει
3^η δραστηριότητα

A3.

Αξιότιμε κύριε διευθυντά,

Αγαπητοί καθηγητές και καθηγήτριες,

Αγαπητοί γονείς και κηδεμόνες,

Αγαπητοί συμμαθητές και συμμαθήτριες,

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου, που μου έδωσαν την ευκαιρία σήμερα, από το βήμα αυτό και στο πλαίσιο αυτής της πολύ σημαντικής για το σχολείο μας εκδήλωσης, να αναφερθώ σε ένα ζήτημα μείζονος σημασίας, την αξία του βιβλίου και της φιλιαναγνωσίας.

Πρόλογος:

Η προσφορά του βιβλίου είναι αναμφισβήτητα μεγάλη, αφού αποτελεί ένα πολύ σημαντικό μορφωτικό αγαθό, στο οποίο οι άνθρωποι καταφεύγουν διαχρονικά, προκειμένου να αντλήσουν πολύτιμες γνώσεις, χρήσιμες για κάθε πτυχή του βίου. Η παραπάνω διαπίστωση δεν αποτελεί λεκτική υπερβολή, αφού η φιλιαναγνωσία αποτελεί ιδιαίτερο γνώρισμα των βαθιά καλλιεργημένων ανθρώπων, που από τα βιβλία αντλούν σοφία και διαμορφώνουν την κοσμοαντίληψή τους. Αλλά ακόμα και για τους λιγότερο μορφωμένους ανθρώπους το βιβλίο αποτελεί συντροφιά στον ελεύθερό τους χρόνο και παρηγοριά στις δύσκολες στιγμές της ζωής.

Κύριο μέρος: απάντηση στο ερώτημα – η σημασία του βιβλίου:

Πιο συγκεκριμένα, ένα ποιοτικό βιβλίο:

- Διευρύνει τους ορίζοντες και φωτίζει τον πνευματικό κόσμο του αναγνώστη, προσφέροντας γνώσεις από όλους τους τομείς του επιστητού. Παράλληλα, χάρη στη μελέτη του βιβλίου ενισχύονται σημαντικές πνευματικές δεξιότητες του ανθρώπου, όπως είναι η κριτική ικανότητα, η φαντασία, η παρατηρητικότητα και η μνήμη.
- Η πολυπρισματική θέαση του κόσμου, την οποία προσφέρει το βιβλίο στον άνθρωπο, τον απαλλάσσει από την άγνοια, τις προκαταλήψεις, και

τον δογματισμό. Βοηθά το άτομο να κατανοήσει ότι η αλήθεια είναι πολυδιάστατη, απαγκιστρώνοντάς το από τον φανατισμό και τις θεωρίες συνωμοσίας.

- Ωθεί τον άνθρωπο στην ανάπτυξη γόνιμου προβληματισμού, αφού διαβάζοντας πολλά βιβλία διαφορετικών συγγραφέων για το ίδιο θέμα, μαθαίνει να συγκρίνει και να αντιπαραβάλλει απόψεις, να μην δέχεται άκριτα καμία άποψη, αλλά να τις υποβάλλει όλες σε κριτικό έλεγχο.
- Φέρνει το άτομο σε επαφή με τον πλούτο της γλώσσας μας, το βοηθά να αναπτύξει σημαντικές εκφραστικές δυνατότητες, να μάθει την ορθογραφία και τη σημασία των λέξεων, να κατανοήσει πώς κάθε λέξη χρησιμοποιείται ορθά στο κατάλληλο γλωσσικό περιβάλλον. Έτσι, αντιμετωπίζεται η σημερινή εκφραστική δυσκαμψία, που ταλανίζει κυρίως τους νέους ανθρώπους.
- Το λογοτεχνικό – και όχι μόνο – βιβλίο αναπτύσσει την ευαισθησία των αναγνωστών. Ταυτιζόμενοι με τους ήρωες, οι αναγνώστες αποκτούν ενσυναίσθηση, βιώνουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τα πρόσωπα του έργου και τα λυτρωτικά συναισθήματα που προκαλεί η επίλυση αυτών. Επίσης, προβληματίζονται και αναπτύσσουν συμπαγή αξιακό κώδικα χάρη στα διδάγματα που απορρέουν από την αφήγηση και τις αρετές που προβάλλονται στις σελίδες του βιβλίου. Τελικά, αποβάλλουν αρνητικά στοιχεία του χαρακτήρα τους και πάθη.
- Το ιστορικό βιβλίο διαμορφώνει την εθνική συνείδηση του αναγνώστη, τον οποίο βοηθά να γνωρίσει τα επιτεύγματα των προγόνων και να νιώσει υπερηφάνεια για αυτούς. Επίσης, διδάσκει τα ελαττώματα του λαού και συμβάλλει στην αποφυγή των σφαλμάτων του παρελθόντος. Επίσης, διαμορφώνει πνεύμα διεθνισμού, καθώς συντελεί στην κατανόηση των στοιχείων διαφορετικότητας των λαών και της συμβολής όλων στη δημιουργία του παγκόσμιου πολιτισμού. Με αυτόν τον τρόπο οι άνθρωποι αναπτύσσουν φιλειρηνικό πνεύμα και αποβάλλουν τάσεις ξενοφοβίας και μισαλλοδοξίας.
- Αποτελεί σύντροφο για τα μοναχικά και εσωστρεφή άτομα και μέσο αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνιου, αφού συμβάλλει στην αποφυγή της ανίας και της μονοτονίας της καθημερινότητας.
- Η φιλιαναγνωσία συντελεί στην ομαλή κοινωνικοποίηση του ατόμου, καθώς τα βιβλία και τα κοινά αναγνωστικά ενδιαφέροντα δημιουργούν γόνιμο διάλογο ανάμεσα στα άτομα, και προβάλλει κοινωνικές αξίες, όπως είναι η συνεργασία και η αλληλεγγύη. Επιπλέον, ευαισθητοποιεί για προβλήματα του κοινωνικοπολιτικού βίου και παρακινεί τα άτομα σε δράση.

- ☛ Η ανάγνωση βιβλίων ειδικού περιεχομένου αποτελεί πηγή ειδικών γνώσεων για το άτομο: τα βιβλία πολιτικής φιλοσοφίας προβάλλουν ιδεολογίες, εξηγούν στο άτομο τη σημασία της συμμετοχής στα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα και τις συλλογικές διαδικασίες και την αναγκαιότητα της τήρησης των νόμων. Τα βιβλία που παρέχουν πληροφορίες για το οικοσύστημα βοηθούν τους ανθρώπους να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας της φύσης και την ανάγκη επανασύνδεσης με αυτήν. Τα σχετικά με την τέχνη βιβλία αναβαθμίζουν την αισθητική του ανθρώπου, αναπτύσσουν την καλαισθησία του και τον βοηθούν να διατηρήσει το γούστο του στην εποχή μας, που διέπεται από την αισθητική ρυπαρότητα.

Επίλογος:

Ολοκληρώνοντας την πραγμάτευση του θέματος, θα ήθελα να τονίσω ότι ο βαθμός φιλαναγνωσίας των μελών μιας κοινωνίας αποτελεί δείκτη του πολιτιστικού επιπέδου αυτής. Επομένως, πρέπει εμείς οι νέοι να κατανοήσουμε την αξία της ανάγνωσης βιβλίων και να στραφούμε στην πνευματικότητα, που θα αποτελέσει αντίβαρο στην υποκουλτούρα και την παθογένεια της σύγχρονης κοινωνίας.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας και ευελπιστώ τα λόγια μου να γίνουν εφελτήριο γόνιμου προβληματισμού.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1η Δραστηριότητα

B1. Η ιστορία διαδραματίζεται σε ένα χωριό. Ήρωες είναι ένα παιδί που δουλεύει ως παραπαιδί και έχει πάθος για τα βιβλία και ένας παππούς του χωριού, που πήγαινε συχνά στην πόλη. Το παιδί παρακαλεί τον παππού να του φέρει βιβλία από την πόλη με αντάλλαγμα ένα μεταλλικό νόμισμα. Πράγματι, ο παππούς έφερε ένα βιβλίο, που το παιδί διάβαζε συνεχώς, και χαιρόταν, ακούγοντας την ανάγνωση, επειδή βοήθησε το παιδί να ικανοποιήσει την αναγνωστική του επιθυμία και έμαθε και ο ίδιος το περιεχόμενό του.

2η Δραστηριότητα

- B2.** α) Στο απόσπασμα «Έβαλε ο παππούς ... Σύμφωνα;» εντοπίζονται δύο αφηγηματικοί τρόποι. Ο ένας είναι η αφήγηση:

Έβαλε ο παππούς τα μεταλλίκια στην απαλάμη του, τα πασπάτευσε με το δάχτυλο, αναποδογύρισε ένα, για να δει τι έχει από κάτω...έστρωσε με το δάχτυλο τα μουστάκια του...και μου τα δωσε πίσω
Το παιδί τρόμαξε. Ο γέρος τότε έβαλε τα γέλια...

Ο δεύτερος είναι ο διάλογος:

«Παρ τα», του λέει. «Αν τα χαρτιά λένε καλά παραμύθια...μου τα λες και μένα και ξεχρεώνουμε. Αν, πάλι δεν λένε, θα σου πάρω ένα αυτί. Ε;...».

«Αιντε, αιντε... Σύχασε...», είπε.

«Δεν σου παίρνω αυτί, σου παίρνω ένα μεταλλίκι. Σύμφωνοι;».

B2. β)

- «το παιδί έπεσε πάνω στο βιβλίο με τα μούτρα»: μεταφορά
- «ήταν σαν μικρό σπιτάκι»: παρομοίωση
- «Και το διάβαζε, το διάβαζε ολόκληρο το χειμώνα»: επανάληψη.

B3.

Ο ήρωας του αποσπάσματος φαίνεται να τρέφει μεγάλη αγάπη για το βιβλίο. Αυτό αποδεικνύεται από την επιμονή του να εξασφαλίσει με κάθε τρόπο και κόστος βιβλία, παρόλο που στο χωριό του δεν υπάρχουν βιβλιοπωλεία («Μα στο χωριό, που δούλευε παραπαίδι, δεν είχε χαρτοπωλεία ... να του φέρει ένα»). Μάλιστα, δίνοντας χρήματα από το υστέρημά του («Έπιασε έναν τέτοιο γερούλη, Πολύ θα σε περικαλέσω, όμως...») εξασφαλίζει από έναν παππού του χωριού τα βιβλία τα οποία διαβάζει με συγκίνηση και πάθος («Το παιδί τ άνοιξε τρέμοντας ... στο βιβλίο με τα μούτρα»). Η αγάπη του για τα βιβλία αποδεικνύεται, επίσης, και από το γεγονός ότι διάβαζε ασταμάτητα όλο τον χρόνο («Και το διάβαζε, το διάβαζε ολόκληρο το χειμώνα...», «Όσπου να κλείσει κείνη η χρονιά, είχε καταπιεί κι άλλα καμιά δεκαριά βιβλία»).

Στη σύγχρονη εποχή η στάση των νέων απέναντι στο βιβλίο είναι, δυστυχώς, τελείως διαφορετική. Κατ' εμέ, επειδή είναι πολύ εξοικειωμένοι με την τεχνολογία, οι νέοι έρχονται σε επαφή με την πληροφορία κυρίως μέσω εικόνας και ήχου και αποφεύγουν να διαβάσουν γραπτό κείμενο. Παράλληλα, συνδέοντας απόλυτα το βιβλίο με το σχολείο, τις εξετάσεις και τη βαθμοθηρία, φτάνουν σε σημείο ακόμα και να μισούν τα σχολικά βιβλία, με αποτέλεσμα συχνά στο τέλος της σχολικής χρονιάς να τα καίνε ή να τα σκίζουν. Η απέχθεια αυτή τους απομακρύνει ιδίως από το λογοτεχνικό βιβλίο, το οποίο θεωρούν βαρετό αλλά και κουραστικό λόγω του χρόνου που θα χρειαστούν να διαθέσουν για την ανάγνωση του. Έτσι, η εποχή μας μπορεί να χαρακτηριστεί αντιπνευματική, αφού οι λίγοι νέοι που διαβάζουν βιβλία απαξιώνονται, καθώς θεωρούνται εκκεντρικοί.